

Uzasadnienie

Dokument pn. *Plan działań dotyczący nauczania dzieci i młodzieży oraz funkcjonowania szkoły w społeczeństwie informacyjnym. Nowe technologie w edukacji* jest efektem realizacji § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 marca 2007 r. w sprawie Planu Informatyzacji Państwa na lata 2007-2010 (Dz. U. Nr 61, poz. 415), gdzie w Części III Programu działań w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w pkt 4 lit. d) dot. Zapobieganiu wykluczeniu cyfrowemu, nałożono na Ministra Edukacji Narodowej obowiązek przedłożenia Radzie Ministrów ww. dokumentu.

Celem przedstawionego *Planu działań* jest przede wszystkim przygotowanie dzieci i młodzieży do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym, poprzez optymalne wykorzystanie najnowszych technologii informacyjnych i komunikacyjnych w edukacji (TIK).

Plan działań jest zgodny z zapisami *Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013*, przyjętej do realizacji przez Radę Ministrów w dniu 23 grudnia 2008 r. *Strategia* określa w szczególności kluczowe zadania i inicjatywy, takie jak: skuteczne wykorzystanie możliwości oferowanych przez Program Operacyjny Kapitał Ludzki oraz opracowanie programu wykorzystywania technologii teleinformatycznych jako narzędzi edukacyjnych na wszystkich poziomach kształcenia.

Ponadto zapisy *Strategii* przewidują:

- a) opracowanie programu obowiązkowych szkoleń i egzaminów dla nauczycieli (w tym nauczycieli akademickich) z zakresu wykorzystania technik teleinformatycznych w nauczanych przez nich przedmiotach;
- b) opracowanie i wdrażanie programów edukacji ustawicznej dotyczących zastosowań technologii informacyjnych i komunikacyjnych w trybie kształcenia bezpośredniego oraz na odległość (eLearning);
- c) budowę elektronicznych platform edukacyjnych, przygotowanie contentu (programów, podręczników, leksykonów, encyklopedii) do nauczania w trybie kształcenia na odległość (eLearning) oraz zwiększenie podaży treści edukacyjnych;
- d) utworzenie sieciowych zasobów treści programowych dla różnych odbiorców oraz dla różnych profili kształcenia;
- e) wprowadzenie powszechnego szkolenia nauczycieli (wszystkich specjalności) w korzystaniu z technologii informacyjnych;
- f) zintensyfikowanie działań dla przysposobienia zawodowego oraz kontynuacji doskonalenia zawodowego w zakresie kształcenia na odległość i usunięcie przeszkód prawnych;
- g) przygotowanie odpowiednich treści i tym samym umożliwienie wszystkim uczniom szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych dostępu do komputerów z Internetem jako narzędzia wspomagającego w ich nauczaniu.

Dynamicznie rozwijające się technologie informacyjno-komunikacyjne, które stawiają kolejne wymagania przed systemami kształcenia, występują w edukacji w podwójnej roli: jako element wsparcia technicznego ułatwiający przygotowanie do życia zawodowego i osobistego w świecie przepełnionym nowoczesnymi technologiami oraz jako zespół rozwiązań przynoszący korzyści edukacyjne.

Współczesny system kształcenia w społeczeństwie powinien więc spełniać następujące oczekiwania:

- 1) podmiotem systemu kształcenia staje się w jeszcze większym stopniu osoba ucząca się, ze swoimi zainteresowaniami, możliwościami i potrzebami edukacyjnymi, zawodowymi i osobistymi;
- 2) kształcenie i rozwój jednostki trwają przez całe życie, zgodnie z potrzebami zawodowymi i osobistymi uczących się;
- 3) kształcenie obywateli, uwzględniające ich indywidualne ścieżki rozwoju oraz potrzebę kształcenia się przez całe życie, staje się priorytetowym i strategicznym zadaniem państwa – tradycyjnie rozumiany system edukacji, jako wieloetapowa szkoła i uczelnia, nie jest w stanie sam sprostać wymaganiom stawianym obywatelom, społecznościom i państwu przez gospodarkę opartą na wiedzy.

Analiza obecnego systemu kształcenia w Polsce oraz stopnia i zakresu wykorzystywania w nim narzędzi i metod nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych, doświadczenia ponad 20 lat rozwoju edukacji informatycznej w kraju, a także lektura dokumentów unijnych i krajowych prowadzą do sformułowania poniższych priorytetów strategicznych.

1. Personalizacja kształcenia, polegająca na dostosowaniu metod i form kształcenia do indywidualnych potrzeb i możliwości uczących się;
2. Uczenie się przez całe życie, obejmujące kształcenie formalne (w szkołach i uczelniach wyższych), pozaformalne (ustawiczne) i nieformalne (samokształcenie), tworzące zasób wiedzy i umiejętności ważnych w życiu osobistym, społecznym i zawodowym;
3. Kształcenie i przygotowanie nauczycieli, stanowiące niezbędny warunek powodzenia wszelkich inicjatyw adresowanych do szkół i placówek, w tym projektów skupiających się na rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych;
4. Zasoby edukacyjne, zorganizowane w postaci elektronicznych środowisk (platform) kształcenia, pod względem zawartości merytorycznej, struktury i funkcjonowania podporządkowane realizacji priorytetów określonych w pkt 1 – 3;
5. Infrastruktura technologiczna, uwzględniająca najnowsze rozwiązania w zakresie twardych (sprzęt) i miękkich (oprogramowanie) technologii informacyjno-komunikacyjnych, które umożliwiają szkołom, placówkom, instytucjom edukacyjnym i osobom indywidualnym realizację wszystkich celów i priorytetów strategicznych, w szczególności indywidualizację kształcenia przez całe życie.

W celu zapewnienia właściwej realizacji powyższych priorytetów niezbędne jest wytworzenie odpowiednich mechanizmów monitorowania i ewaluacji wszelkich działań. Ze względu na zakres zadań, koniecznych do realizacji powyższych priorytetów strategicznych, potrzebę ich koordynacji, monitorowania i ciągłego rozwoju, wymagane jest utworzenie zespołu koordynującego, który zajmie się wdrażaniem i rozwojem technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji.

Powyższe priorytety mają na celu nie tylko podnoszenie poziomu przygotowania dzieci i młodzieży, ale także szkoły jako instytucji, do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym. Projekt *Planu działań* wyznacza szkołom oraz organom prowadzącym szkoły kierunki działania na drodze ku e-szkole. Obecnie mianem e-szkoła określa się taką szkołę, która wykorzystuje technologie informacyjno-komunikacyjne w procesie rozwoju dla lepszego, skuteczniejszego wypełniania misji edukacyjnej, wychowawczej i społecznej.

Realizacji przyjętych priorytetów strategicznych służy podjęcie następujących działań:

- 1) utworzenie Powszechnej Sieci Edukacyjnej (PSE). Zakłada się, że dzięki szerokopasmowemu dostępowi do Internetu powstanie regionalna i krajowa infrastruktura dla usług edukacyjnych, oferowanych szkołom w zakresie m.in. możliwości korzystania z platform edukacyjnych i ich zasobów, ochrony przed zagrożeniami w sieci, a także organizacji procesu kształcenia. Dla prawidłowego funkcjonowania PSE niezbędne jest zapewnienie odpowiedniego zaplecza technicznego na poziomie regionalnym i szkolnym przez organy prowadzące szkoły i placówki.
- 2) tworzenie elektronicznych środowisk kształcenia, w tym platform edukacyjnych oraz Otwartych Zasobów Edukacyjnych (OZE). Dla platform opracowane zostaną standardy edukacyjne, zaś same platformy będą oferowane szkołom i placówkom lub organom prowadzącym przez dostawców usług internetowych. OZE to wspólna nazwa dla cyfrowych zasobów wszystkich portali. Portale te będą umożliwiały gromadzenie, ewaluację i użytkowanie oprogramowania edukacyjnego dostępnego dla szkół. Stosowanie odpowiednich mechanizmów zapewni wysoką jakość materiałów oraz stały ich rozwój. Zasoby OZE powinny być dostępne dla wszystkich platform edukacyjnych.
- 3) realizacja priorytetów strategicznych przyczyni się do kontynuacji działań mających na celu kształcenie i doskonalenie nauczycieli w zakresie ich przygotowania do pracy na platformach edukacyjnych i upowszechnieniu stosowania nowych technologii w edukacji.
- 4) tworzenie programów rozwoju szkół, wspieranych przez technologie informacyjno-komunikacyjne. W szczególności szkoły uczestniczące w projektach ze środków UE (związanych z rozwojem TIK) powinny opracować programy własnego rozwoju, uwzględniające realizację priorytetów strategicznych.
- 5) utworzenie Zespołu koordynującego (ZK). Ze względu na liczbę i różnorodność zadań, składających się na wymienione działania, wskazane jest utworzenie Zespołu koordynującego, który zajmie się planowaniem, koordynacją działań i nadzorem merytorycznym nad wykonaniem wszystkich zadań, będących realizacją priorytetów strategicznych.

Wymienione przedsięwzięcia uwzględniają potrzeby uczniów, nauczycieli oraz szkół i placówek. Proponowane rozwiązania mogą mieć charakter rozproszony i w ramach zaproponowanych koncepcji ogólnokrajowych dopuszczają różnorodne realizacje regionalne i lokalne.

W *Planie działań* uwzględniono m.in. zalecenia Unii Europejskiej i innych instytucji międzynarodowych oraz krajowe opracowania i strategie działań odnoszące się do rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w szczególności do edukacji, informatycznej. Zaproponowane priorytety i projekty działań oraz ich realizacja bazują częściowo na doświadczeniach innych państw. W *Planie działań* wykorzystano także wyniki krajowych badań naukowych.

Dokument jest elementem realizacji przez Polskę *Strategii Lizbońskiej* (przyjętej na Szczycie Rady Europejskiej w Lizbonie w 2000 r.) w zakresie tworzenia społeczeństwa informacyjnego.